

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
دانشکده‌ی پزشکی

پایان نامه جهت اخذ دکترای حرفه ای رشته‌ی پزشکی

عنوان:

بررسی میزان رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی‌گرا در کودکان و
نوجوانان مدارس شهر اردبیل

نگارش:

میر وحید هاشمی

اساتید راهنما:

دکتر فرشید شهریاری

دکتر مهریار ندرمحمدی

آبان‌ماه ۱۴۰۲

شماره پایان‌نامه:

۰۱۱۱۴

تقدیم به:

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگان
به پاس عاطفه سرشار و گرمای امید بخش وجودشان که در این سردترین روزگار ان بهترین پشتیبان

است

به پاس قلب های بزرگشان که فریاد رس است و سرگردانی و ترس در پناهشان به شجاعت

می گرید

و به پاس محبت های بی دریغشان که هرگز فروکش نمی کند

این پایان نامه را به پدر و مادر عزیزم تقدیم می کنم

تشکر:

بر خود واجب می‌دانم از استاد فرزانه جناب آقای دکتر فرشید شهریاری که به عنوان استاد راهنمای اول در مراحل مختلف این پایان‌نامه همواره با سعه‌صدر و گشاده‌رویی در کنار من بودند و در طول مدت تحصیل از راهنمایی‌های اخلاقی و علمی ایشان بهره‌جسته‌ام تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین از بزرگواری، حسن سلوک و حمایت بی‌دریغ جناب آقای دکتر مهریار ندرمحمدی که به عنوان استاد راهنمای دوم مسئولیت سنگینی را قبول زحمت فرمودند و مطمئناً بدون حمایت‌ها، راهنمایی‌ها و روحیه بخشی ایشان، انجام این پایان‌نامه میسر نمی‌شد، تشکر کرده و برای ایشان طول عمر توأم با سربلندی را آرزو مندم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
فصل اول: مقدمه	
۳	(۱-۱) اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق
۵	(۱-۲) اهداف و فرضیات طرح
۵	(۱-۲-۱) هدف کلی طرح
۵	(۱-۲-۲) اهداف اختصاصی طرح
۶	(۱-۲-۳) سوالات
۷	(۱-۳) تعریف واژه‌های اختصاصی
فصل دوم: بررسی متون	
۹	(۲-۱) مبانی نظری تحقیق
۹	(۲-۱-۱) تعریف خود جراحی
۱۰	(۲-۱-۲) فراوانی خود جراحی غیر خودکشی گرا و عوامل دموگرافیک موثر بر آن
۱۱	(۲-۱-۳) طبقه‌بندی رفتار جراحی خویشتن
۱۲	(۲-۱-۳-۱) خود جراحی قالبی
۱۲	(۲-۱-۳-۲) خود جراحی عمده
۱۳	(۲-۱-۳-۳) خود جراحی وسواسی
۱۳	(۲-۱-۳-۴) خود جراحی تکانشی
۱۳	(۲-۱-۴) عوامل مؤثر در خود جراحی دانش آموزان
۱۴	(۲-۱-۴-۱) فاکتورهای محیطی
۱۶	(۲-۱-۴-۲) عوامل روان‌شناختی
۱۷	(۲-۱-۴-۳) عوامل بیولوژیکی

- ۱۸.....(۲-۱-۴-۴) عوامل مربوط به زندگی
- ۱۸.....(۲-۱-۵) مدل‌های تبیینی خودجرحی
- ۱۸.....(۲-۱-۵-۱) مدل جنسی / سادومازوخیسم
- ۱۹.....(۲-۱-۵-۲) مدل مسخ شخصیت
- ۲۰.....(۲-۱-۵-۳) مدل ضد خودکشی
- ۲۰.....(۲-۱-۵-۴) مدل فیزیولوژیکی / بیولوژیکی
- ۲۱.....(۲-۱-۵-۵) مدل تنظیم عاطفه
- ۲۳.....(۲-۱-۵-۶) مدل محیطی
- ۲۳.....(۲-۲) پیشینه تحقیق

فصل سوم: مواد و روش کار

- ۲۷.....(۳-۱) نوع پژوهش
- ۲۷.....(۳-۲) جمعیت مورد مطالعه
- ۲۷.....(۳-۳) نمونه برداری و روش نمونه گیری
- ۲۷.....(۳-۴) روش انجام تحقیق
- ۳۰.....(۳-۵) ملاحظات اخلاقی
- ۳۰.....(۳-۶) روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم: نتایج

- ۳۳.....(۴-۱) آمار توصیفی
- ۳۳.....(۴-۱-۱) آماره‌های توصیفی متغیرهای دموگرافیک
- ۳۳.....(۴-۱-۲) میزان فراوانی رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی‌گرا و زیر مقیاس‌های آن در بین افراد مورد بررسی
- ۳۸.....(۴-۱-۳) آماره‌های توصیفی زیر مقیاس‌های رفتاری در متغیر خودجرحی غیر خودکشی‌گرا
- ۳۹.....(۴-۲) آمار تحلیلی

۳۹مقایسه رفتارهای خودجراحی غیر خودکشی گرا در دختران و پسران
۴۱مقایسه عملکردهای درون فردی و بین فردی رفتارهای خودجراحی در پسران و دختران
۴۳مقایسه رفتارهای خودجراحی غیر خودکشی گرا بر اساس سن
۴۴مقایسه عملکردهای درون فردی و بین فردی رفتارهای خودجراحی بر اساس سن

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۴۸بحث
۵۶محدودیت‌های تحقیق
۵۷نتیجه گیری
۵۸پیشنهادات
۶۰ترجمان دانش
۶۲منابع
۷۰ضمایم

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۱	جدول (۳-۱) متغیرهای مورد بررسی.....
۳۴	جدول (۴-۱) آماره‌های توصیفی متغیرهای دموگرافیک.....
	جدول (۴-۲) میزان فراوانی رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی گرا و زیر مقیاس‌های آن در
۳۶	بین افراد مورد بررسی.....
۳۷	جدول (۴-۳) آماره‌های توصیفی زیر مقیاس‌های رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی گرا.....
	جدول (۴-۴) آماره‌های توصیفی زیر مقیاس‌های رفتاری در متغیر خودجرحی غیر خودکشی -
۳۸	گرا.....
۴۰	جدول (۴-۵) مقایسه رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی گرا در دختران و پسران.....
	جدول (۴-۶) مقایسه عملکردهای درون فردی و بین فردی رفتارهای خودجرحی در پسران و
۴۱	دختران.....
۴۳	جدول (۴-۷) مقایسه رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی گرا بر اساس سن.....
	جدول (۴-۸) مقایسه عملکردهای درون فردی و بین فردی رفتارهای خودجرحی بر اساس
۴۴	سن.....

بررسی میزان رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی گرا در کودکان و نوجوانان مدارس شهر

اردبیل

چکیده

زمینه: ارزیابی و واکاوی مشکلات دوره نوجوانی دارای اهمیت بسیار است. یکی از رفتارهایی که سبب نگرانی‌های عمومی درباره سلامت نوجوان شده است، رفتارهای خودآسیب رسان است.

هدف: این مطالعه با هدف بررسی فراوانی رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی گرا در کودکان و نوجوانان مدارس شهر اردبیل انجام پذیرفت.

مواد و روش کار: مطالعه حاضر از نوع مقطعی تحلیلی بود. نمونه پژوهش شامل ۳۲۸ نوجوان ۱۳ تا ۱۸ سال شهر اردبیل در سال ۱۴۰۱ بود. نمونه‌گیری از مدارس شهر اردبیل با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انجام گرفت. داده‌های مورد نیاز از شرکت‌کنندگان از طریق پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه رفتارها و عملکردهای خودجرحی کلونسکی و گلن جمع‌آوری شد. کلیه داده‌ها با استفاده از نسخه ۲۵ نرم‌افزار آماری SPSS توصیف و با استفاده از تی مستقل، تحلیل واریانس و کای دو تحلیل آماری شد.

نتایج: میزان رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی‌گرا در بین افراد مورد بررسی ۳۲/۳ درصد (پسران ۱۱/۶ درصد و دختران ۲۰/۷ درصد) بود که به ترتیب بیشترین رفتار خودجرحی در کوبیدن/ضربه زدن به سر (۱۵/۵ درصد) و کمترین آن مربوط به بلع مواد خطرناک (۱/۲ درصد) بود و میزان فراوانی رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی‌گرا در سن ۱۳ تا ۱۴ سال ۸/۵ درصد و در سن‌های ۱۵ تا ۱۶ و ۱۷ تا ۱۸ برابر ۱۱/۹ درصد بود. در همه رفتارهای خودجرحی غیر خودکشی‌گرا و عملکردهای درون فردی و بین فردی دختران بالاتر از پسران این رفتارها و عملکردها را بروز داده بودند ($P < ۰/۰۵$). تفاوت معناداری در رفتار خودجرحی (به غیر از بریدن) بر اساس سن وجود نداشت ($P > ۰/۰۵$)، اما تفاوت معناداری در متغیرهای تنظیم عاطفی، ضد خودکشی، نشان پریشانی و تأثیر بین فردی بر اساس گروه‌های سنی وجود داشت ($P < ۰/۰۵$).

نتیجه‌گیری: نتایج بیانگر این است که تعداد قابل ملاحظه‌ای از نوجوانان رفتارهای خود آسیب‌رسان انجام می‌دهند که نیازمند توجه و حمایت جدی خانواده‌ها، مسئولان آموزش و پرورش و بهداشت و درمان هستند.

کلمات کلیدی: خودجرحی غیر خودکشی‌گرا، کودک، نوجوان.